

Список використаних джерел

1. Криміналістика : підручник / [В.В. Пяковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В.В. Пяковського. [2-ге вид., переробл. і доповн.]. Харків : Право, 2020. 752 с.
2. Федосова О.В. Становлення та перспективи розвитку криміналістичної методики розслідування злочинів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2020. № 46. С. 174–178.
3. Бахин В.П. Криминалистика. Проблемы и мнения (1962–2002). К.: Типография журнала «Охрана труда», 2002. 268 с.
4. Запотоцький А.П. Концепція криміналістичної методики розслідування злочинів у сфері будівництва, її місце в системі криміналістичних методик. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2017. № 3 (57). С. 64–69.
5. Федоренко М.С. Концептуальні підходи до формування методики розслідування перевищення влади або службових повноважень співробітниками правоохоронних органів. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2018. Вип. 35. С. 208–220.
6. Синчук В.Л. Розслідування вбивств: шляхи вдосконалення: монографія / за ред. докт. юрид. наук, проф. В.А. Журавля. Х.: Харків юридичний, 2005. 288 с.

Сиваковська Єлизавета Вільямівна,
курсант навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук
Антонюк П. Є.

ЕКСПЕРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасному глобальному світі більшість сфер людської діяльності ґрунтуються на реалізації розроблених технологій, що дозволяють гарантовано отримати очікуваний результат. Слід зазначити, що не тільки технічні, а й багато природничих наук як важливу категорію включили у свій термінологічний апарат поняття «технологія».

З огляду на масовий характер провадження судових експертиз актуальним є забезпечення високої якості та однаковості у застосуванні методів та методик експертних досліджень. Це, у свою чергу, вимагає практичного вирішення питань нормативного, у тому числі методичного регулювання судово-експертної діяльності. Безумовно, окрім розробки нових підходів та методів експертного дослідження, не меншої уваги потребує визначення технічних

параметрів, що підлягають контролю з метою забезпечення достовірності результатів судової експертизи.

Судово-експертна діяльність по забезпеченню правосуддя України науковою, обґрунтованою, повною і незалежною судовою експертизою є важливою сферою суспільної діяльності. Але при цьому, на наш погляд, судова експертологія, предметом якої є закономірності здійснення судово-експертної діяльності, не приділяє необхідної уваги розробці експертних технологій, які б гарантували об'єктивність результату судово-експертної діяльності на всіх рівнях.

При цьому звернення до експертних технологій без розгорнутої їх характеристики можна знайти у публікаціях вчених-криміналістів останніх років, присвячених судово-експертній діяльності.

Так, вчені зазначають, що визначення поняття і сутнісних властивостей судово-експертних технологій сприятиме вирішенню низці теоретичних та прикладних проблем, зокрема [3, с. 53]:

- виробити актуальні напрями забезпечення якості судово-експертної діяльності, у тому числі шляхом удосконалення її науково-методичного та правового забезпечення;

- визначити правовий статус методик експертного дослідження.

Зокрема, Свобода Є.Ю. [2, с. 2] наводить розробку експертних технологій як можливість попередження експертних помилок в діяльності експерта-почеркознавця.

У складі інформації про методи судової експертизи (в аспекті міжнародного інформаційного обміну) технології описують також Копча В.В. [1, с. 109], Яценко І.В., Дереча Л.М. [3, с. 60]. Але нерідко стосовно судової експертизи розглядаються універсальні технології, запозичені з інших сфер діяльності (нанотехнології, інформаційні технології тощо).

Слід також зазначити, що сучасні методики експертного дослідження найчастіше включають технології інших сфер суспільної діяльності: будівництва, бухгалтерського обліку, сертифікаційних випробувань тощо, – в частині окремих прийомів, методів експертного дослідження. У цьому випадку виявляється зв'язок судових експертиз (на рівні класу, роду, виду, підвиду або конкретної експертизи) з галузями «великої науки» або тим чи іншим видом діяльності [1, с. 35]. Тому прийнято говорити про судову будівельно-технічну експертизу, мистецтвознавчу експертизу тощо.

У подальшому, на думку вчених, за умови розвитку власних технологій, такі галузі експертиз дедалі менше будуть пов'язані з відповідним видом діяльності або характерною для експерта спеціальністю вищої освіти [1, с. 12]. Зокрема, при розвитку автотехнічної експертизи та включення до неї завдань з дослідження електронних систем транспортних засобів ця область стає дедалі ближче до комп'ютерно-технічних експертиз. Цим багато в чому зумовлена проблема сучасної класифікації судових експертиз. Таким

чином, експертна технологія є найважливішим атрибутом судово-експертної діяльності, а застосування виключно запозичених технологій не відповідає характеру експертних завдань [2, с. 53].

Методика, що регламентує технологію експертного дослідження, має бути формалізована та містити об'єктивні вимоги, дотримання яких гарантує достовірність результатів. Сам факт проведення експертизи відповідно до методики або стандартної операційної процедури певною мірою вирішує завдання виключення суб'єктивізму експерта [2, с. 58].

Тому завдання розробки технології експертного дослідження на основі різних методик (стандартних операційних процедур чи інших регламентованих методів) часто стає провідною у роботі експерта. Вона вносить творчий елемент в експертну професію. Однак і тут є своя форма нормування – вимоги щодо розробки судово-експертної технології. Мова йде саме про правила побудови методики, узгодження її елементів, що спираються на загальні закономірності судово-експертного дослідження, а не про загальну або родову методику. Технічне нормування у сфері судової експертизи має охоплювати як вимоги до типових технологій, так й вимоги до розробки технологій експертного дослідження у нетипових умовах [1, с. 96].

Погоджуємося з думкою, що подальший розвиток теорії судової експертизи без врахування ряду важливих закономірностей судово-експертної діяльності, пов'язаних з розвитком власних експертних технологій, неможливий. Дослідження сутності судово-експертних технологій дозволить відкрити нові перспективи у вдосконаленні судово-експертної діяльності, надасть можливість вирішити багато практичних проблем на основі теоретичного аналізу [3, с. 61].

Судочинство зацікавлене у детальній регламентації технології проведення експертиз. Її наявність дозволить уникнути використання непридатних інструментів оцінки висновку: запитів думок «авторитетних» вчених або фахівців, використання відомостей про експертний стаж, а то й просто сліпу довіру слову судового експерта.

Список використаних джерел

1. Копча В.В. Тактика використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві. Призначення і проведення судових експертиз. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Серія ПРАВО. Випуск 47. Том 3. С. 107–114. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib>.

2. Свобода Є.Ю. Причини виникнення та можливості попередження експертних помилок в діяльності експерта-почеркознавця. *Часопис Академії адвокатури України*. 2012. № 17 (4). С. 1–5. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/2307/1>.

3. Яценко І.В., Дереча Л.М. Можливості судово-ветеринарної експертизи як нового виду судових експертиз. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2019. Вип. 19. С. 550–567. URL: 10.32353/khrife.1.2019.044.